

Rapport

Een onderzoek naar een klacht over de Dienst Terugkeer en Vertrek

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de Dienst Terugkeer en Vertrek gegrond.

Datum: 1 september 2015
Rapportnummer: 2015/129

AANLEIDING

Verzoeker heeft in 2011 samen met zijn vrouw en kinderen in Nederland asiel aangevraagd. De asielaanvragen zijn afgewezen en het beroep tegen de afwijzingen is ongegrond verklaard. In dat geval moet men doorgaans het land verlaten en terugkeren naar het land van herkomst. Verzoeker en zijn twee kinderen, althans zijn zoon, hebben de Armeense nationaliteit en zijn echtgenote heeft de Georgische nationaliteit. In de beroepsprocedure oordeelde de rechtbank dat het gezin niet terug kan keren naar Armenië, maar wel naar Georgië.

De terugkeer naar het land van herkomst wordt begeleid door de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V). Die dienst is belast met de voorbereiding van een eventuele uitzetting. De DT&V heeft bij de Georgische migratiedienst een overnameverzoek ingediend waarop positief is gereageerd. De DT&V heeft de Georgische ambassade verzocht om vervangende reisdocumenten te verstrekken (zogenoemde laissez-passers, LP, een reisdocument dat eenmalig kan worden gebruikt).

De Georgische ambassade heeft daarop LP's verstrekt voor alle gezinsleden. Op alle LP's stond de Georgische nationaliteit vermeld. Verzoeker en zijn gezin zijn op 5 april 2013 met deze LP's uitgezet naar Georgië. Op 2 november 2013 is het gezin teruggekeerd in Nederland en heeft het opnieuw asiel aangevraagd.

KLACHT

Verzoeker, die de Armeense nationaliteit heeft, klaagt erover dat de Dienst Terugkeer en Vertrek hem en zijn twee minderjarige kinderen op laissez-passers met onjuiste nationaliteitsgegevens op 5 april 2013 gedwongen naar Georgië heeft laten reizen.

BEVINDINGEN

Visie verzoeker

Volgens verzoeker hebben de Georgische autoriteiten een LP aan hem verstrekt met daarop onjuiste gegevens over zijn nationaliteit en geboorteplaats. Verzoeker is met zijn gezin op 5 april 2013 uitgezet naar Georgië. Omdat hij na aankomst in Georgië niet direct op basis van de gegevens die op de LP waren vermeld in het computersysteem kon worden gevonden, kwam hij direct in de problemen. De Georgische autoriteiten zeiden dat ze onderzoek gingen doen. Volgens verzoeker werd hij bedreigd omdat hij het land illegaal en op een valse LP was binnengekomen; hij werd gedwongen te verklaren dat hij "vrijwillig" Georgië zou verlaten. Hierna waren verzoeker en zijn gezin tijdelijk ondergedoken in Georgië. Na enkele weken kreeg het gezin LP's van de Armeense ambassade en was het naar Armenië vertrokken. Bij de Armeense grens werd verzoeker

aangehouden en werd hij een aantal dagen vastgehouden door de veiligheidsdienst. Tijdens die detentie werd hij mishandeld. Na zijn vrijlating was verzoeker samen met zijn gezin ondergedoken tot hun vertrek naar Nederland in november 2013. In Nederland hebben zij weer asiel aangevraagd.

Verzoeker vindt het ontoelaatbaar dat de DT&V, wetend dat verzoeker de Armeense nationaliteit heeft, voor de uitzetting naar Georgië gebruik heeft gemaakt van een LP met onjuiste gegevens over zijn nationaliteit en geboorteplaats.

Interne klachtbehandeling DT&V

Op 17 juni 2013 klaagde verzoeker er bij de DT&V over dat de Dienst onjuiste gegevens had ingevuld voor de LP aanvraag. De DT&V verklaarde op 11 juli 2013 de klacht kennelijk ongegrond. De DT&V voerde aan dat de Dienst de juiste nationaliteitsgegevens had verstrekt aan de Georgische autoriteiten en dat de Georgische autoriteiten in hun reactie expliciet waren ingaan op de gezinsleden die niet de Georgische nationaliteit hebben en dat zij akkoord waren gegaan met de toegang tot Georgië. Van een illegale inreis of een vals document was geen sprake, schreef de DT&V aan verzoeker. Als bijlagen stuurde de DT&V een kopie van het Terug- en Overnameverzoek en de reactie van de Georgische migratiedienst op het verzoek:

Terug- en Overnameverzoek

Bij de gegevens van verzoeker en diens zoon staat de Armeense nationaliteit vermeld, geboorteplaats "Gyumri, Armenia". Bij de gegevens van verzoekers echtgenote staat de Georgische nationaliteit vermeld, geboorteplaats "Achalzichi". Bij de geboorteplaats van de dochter is ingevuld "Tilburg, Nederland" en is vermeld dat haar nationaliteit onbekend is.

Reactie Georgische migratiedienst

Op 27 september 2012 heeft de Georgische migratiedienst laten weten dat is vastgesteld dat verzoekers echtgenote de Georgische nationaliteit heeft. De overige personen komen niet voor in de bevolkingsregisters van Georgië, maar het gezin wordt op basis van de door de DT&V verstrekte informatie beschouwd als gezin. In de brief wordt aangegeven de migratiedienst akkoord gaat met de terugname van alle gezinsleden, ingevolge artikel 2 van de Overeenkomst tussen de Europese Unie en Georgië inzake de overname van personen die zonder vergunning op het grondgebied verblijven (zie Achtergrond). In de brief wordt verder verzocht om minimaal drie dagen voor het geplande vertrek de vertrekdatum door te geven.

Onderzoek Nationale ombudsman

Op 14 juni 2014 diende verzoeker bij de Nationale ombudsman een klacht in over de gang van zaken in 2013: hij achtte het ontoelaatbaar dat de DT&V voor de uitzetting gebruik heeft gemaakt van LP's met onjuiste gegevens. Als bijlagen bij zijn klacht stuurde verzoeker kopieën van de LP's. Op alle LP's staat als afgiftedatum 21 maart 2013 en

onder het kopje nationaliteit staat "Georgia". Op verzoekers LP staat als geboorteplaats Akhaltsikhe genoemd.

De Nationale ombudsman heeft de klacht voorgelegd aan de minister van Veiligheid en Justitie, die verantwoordelijk is voor de gedragingen van de DT&V. Daarbij zijn de minister tevens een aantal vragen gesteld.

Reactie staatssecretaris van Veiligheid en Justitie / DT&V

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, die is belast met de uitvoering van het vreemdelingenbeleid, verwees in zijn reactie naar de brief van 11 juli 2013, waarin verzoekers klacht reeds ongegrond was verklaard. In antwoord op de vragen deelde de staatssecretaris onder meer het volgende mee.

Een EU-overnameovereenkomst strekt ertoe de feitelijke uitzetting van vreemdelingen ten aanzien van wie op basis van het nationale recht de verplichting bestaat Nederland te verlaten, te vergemakkelijken. Aan de overdracht van over te nemen personen dient een zogeheten overnameverzoek vooraf te gaan van de verzoekende staat aan de aangezochte staat. Het overnameverzoek bevat ook informatie over de nationaliteit indien deze bekend is en wordt zo mogelijk aangevuld met documenten waaruit de nationaliteit van de betrokkenen blijkt. Op grond van de overeenkomst met Georgië is voor het gezin een verzoek tot overname rechtstreeks en zonder tussenkomst van de Georgische ambassade naar de Georgische migratiedienst verzonden. In het overnameverzoek is per gezinslid aangegeven welke nationaliteit zij bezitten (zie hiervoor, onder Terug- en Overnameverzoek; No).

Op 28 september 2012 heeft de Georgische migratiedienst de brief met het akkoord voor de overname van het gezin als bijlage bij een e-mail naar de DT&V gestuurd en gelijktijdig naar de Georgische ambassade.

De DT&V heeft per e-mail op 20 maart 2013 aan de ambassade verzocht om de (vervangende) reisdocumenten gereed te maken ten behoeve van de vlucht op 6 april 2013. Bij deze e-mail is de brief met de uitkomst van het overnameverzoek van de Georgische migratiedienst gevoegd, zodat de consul de juiste persoonsgegevens ter beschikking zou hebben.

De Georgische ambassade heeft op basis van het resultaat van het overnameverzoek (vervangende) reisdocumenten afgegeven. Op de LP's van verzoeker en de twee kinderen heeft de ambassade kennelijk abusievelijk aangegeven dat zij de Georgische nationaliteit bezitten. Het is de staatssecretaris niet bekend of de ambassade bij het vervaardigen van (vervangende) reisdocumenten handmatig gegevens in het document opneemt of, indien dit niet het geval is, de ambassade de mogelijkheid heeft wijzigingen in het document aan te brengen.

Op 21 maart 2013 heeft een koerier de (vervangende) reisdocumenten voor het gezin bij de ambassade opgehaald. De reisdocumenten zijn vervolgens naar Bureau Boeking van de DT&V op Schiphol gebracht. De Georgische migratiedienst is door de DT&V van tevoren op de hoogte gesteld van de komst van het gezin. De Georgische migratiedienst

heeft de DT&V bericht dat het gezin bij aankomst in Georgië is opgevangen en (juridische) ondersteuning is geboden.

Ten slotte deelde de staatsecretaris nog het volgende mee.

Voordat het overnameverzoek naar de Georgische migratiedienst is verzonden, hebben de verzoeker en zijn echtgenote geweigerd deel te nemen aan de taskforce Armenië. Deelname aan de taskforce zou een mogelijkheid hebben geboden aan de DT&V om te bezien of het gezin als geheel zich ook in Armenië zou kunnen vestigen. Van verzoeker en zijn zoon hebben de Armeense autoriteiten op basis van een schriftelijke presentatie de Armeense nationaliteit bevestigd. Voor verzoekers echtgenote hebben de autoriteiten van Armenië geen akkoord gegeven voor vestiging in Armenië.

Het gezin heeft een vertrekplicht en het heeft de voorkeur van de Nederlandse overheid dat personen zelfstandig zullen terugkeren. Het gezin weigerde medewerking te verlenen aan hun terugkeer naar Armenië of Georgië. Aangezien Georgië de toegang voor het hele gezin kon garanderen, is door de DT&V gekozen voor vertrek naar Georgië. Het gezin is ruim van tevoren ingelicht over dit voornemen en de regievoerder heeft aangegeven dat zelfstandig vertrek met assistentie van het IOM (Internationale Organisatie voor Migratie) altijd de voorkeur heeft.

Aanvullende informatie

Daarnaar gevraagd liet de DT&V weten dat men pas wist dat de nationaliteitsgegevens op de LP's niet klopten toen verzoeker de Dienst daarover benaderde; normaal gesproken vindt een globale check plaats en worden de LP's gecontroleerd, maar in dit geval is dat niet gebeurd, dan wel heeft men de onjuiste gegevens over het hoofd gezien.

BEOORDELING

Op grond van het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dient de overheid alle informatie verzamelen die van belang is om een weloverwogen beslissing te nemen. Dit brengt met zich mee dat de DT&V zorgvuldig te werk dient te gaan bij het verzamelen van informatie en van documenten die nodig zijn voor de uitzetting van vreemdelingen, temeer omdat wanneer er niet secuur wordt gewerkt, mensen mogelijk in een voor hen gevaarlijke situatie worden gebracht.

Het staat vast dat de DT&V bij het overnameverzoek aan de Georgische migratiedienst de correcte gegevens van verzoeker en diens gezin heeft verstrekt en dat de Georgische autoriteiten op basis van die gegevens akkoord zijn gegaan met de overname. De ambassade heeft daarop prompt LP's verstrekt voor verzoeker en zijn gezin. De DT&V heeft de LP's niet dan wel niet nauwkeurig gecontroleerd op juistheid: de Dienst raakte er pas van op de hoogte dat de nationaliteitsgegevens op verzoekers LP niet klopten nadat verzoeker daarover een klacht had ingediend.

Dat er overeenstemming was met de Georgische autoriteiten over de overname en dat de LP's vervolgens vlot zijn verstrekt, neemt niet weg dat de DT&V de LP's had moeten

controleren op juistheid. Omdat dit niet is gebeurd, is de voorbereiding van de uitzetting van verzoeker en diens gezin niet zorgvuldig geweest. De gedraging is niet behoorlijk.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van Dienst Terugkeer en Vertrek is gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

ACHTERGROND/BIJLAGEN

OVEREENKOMST

tussen de Europese Unie en Georgië inzake de overname van personen die zonder vergunning op het grondgebied verblijven

OVERNAMEVERPLICHTINGEN VOOR GEORGIË

Artikel 2

Overname van eigen onderdanen

"1. Georgië neemt, op verzoek van een lidstaat en zonder andere formaliteiten dan die welke in deze overeenkomst zijn genoemd, alle personen over die niet of niet meer voldoen aan de geldende voorwaarden voor binnenkomst, aanwezigheid of verblijf op het grondgebied van de verzoekende lidstaat, mits wordt aangetoond of op basis van prima facie bewijs aannemelijk kan worden gemaakt dat zij onderdaan zijn van Georgië.

2. Georgië neemt ook de volgende personen over:

- a) minderjarige ongehuwde kinderen van de in lid 1 vermelde personen, ongeacht hun geboorteplaats of nationaliteit, tenzij zij een zelfstandig verblijfsrecht in de verzoekende lidstaat hebben of over een door een andere lidstaat afgegeven geldige verblijfsvergunning beschikken, en
- b) echtgenoten van de in lid 1 vermelde personen die een andere nationaliteit bezitten, mits zij het recht hebben of krijgen om op het grondgebied van Georgië binnen te komen en te verblijven, tenzij zij een zelfstandig verblijfsrecht in de verzoekende lidstaat hebben of over een door een andere lidstaat afgegeven geldige verblijfsvergunning beschikken."